

"אמא שלי תמיד רצתה שהבן שלה יהיה בטלויזיה" - תכנית לימודים לגיל הרך המבוססת על שירי תוכניות הילדים הקלאסיות של הערוץ הראשון

ר. אפרתי

מכללת לוינסקי לחינוך, תל אביב, ישראל

**"אם לא הייתי הולך לבית ספר
אף פעם בעולם
הייתי יכול להיות הכי חכם מכולם ;
כי כל הימים רק הייתי מביט
בתכניות של הטלויזיה הלימודית"
יהודה אטלס**

א. רקע. הקמתם של הטלויזיה הלימודית (חינוכית) בשנת 1966, והטלויזיה הכללית בשנת 1968, יצרו חידוש ופריחה של יצירה ישראלית מקורית וחלוצית, המותאמת במיוחד לילדים בגיל הרך. טובי היוצרים - משוררים, פזמונאים ומלחינים, כתבו שירים במיוחד לתוכניות הילדים של אותה תקופה: דתיה בן דור, לאה נאור, עוזי חיטמן ז"ל, שלמה גרוניך, שלמה יידוב, מתי כספי ועוד. השירים הללו, על מגוון התכנים שהם מציגים, מציעים לאנשי החינוך לגיל הרך, ובפרט למורים למוסיקה, אפשרות להרחבת ורענון הרפרטואר בגן ובבית הספר. על בסיס זה, בניתי מאגר שירים מודולארי תלת-רכיבי:

1) **מאגר שירים** - בחירת רפרטואר מתאים לגיל הרך וניתוח השירים - מן ההיבט הטקסטואלי ומן ההיבט המוסיקלי.

2) **מאגר פעילויות** - מאגר הכולל פעילויות מוסיקליות וחוף-מוסיקליות, ומבוסס על השירים שנבחרו.

בנוסף, התוכנית מלווה בהשתלמות למורים וגננות, ליישום בשטח של הפעילויות הללו. 3) **מאגר סרטוני וידאו** - המאגר מציג את שירי הילדים מתכניות הטלויזיה, מסודרים ע"פ קטגוריות כמו: שירי חגים, עונות השנה, נושאים כלליים המתאימים לגיל הרך. ניתן לצפות במאגר בכתובת הבאה: <http://www.youtube.com/tvmusiceducation>

מאגר השירים הוא מודולארי, כך שכל מורה המעוניין בכך, יכול להיכנס למאגר ולהיעזר בשלושת רכיביו על מנת לבנות יחידות לימוד משלו, ע"פ הצרכים וההעדפות האישיים שלו.

ניתן לבחור את השירים ע"פ נושאים, ע"פ שם המחבר/מלחין/מבצע, או ע"פ המרכיבים המוסיקליים של השירים. בנוסף לכך, יוכלו המורים להתאים לנושאים שבחרו סרטוני וידאו ופעילויות מתוך המאגר.

ב. מטרות תכנית הלימודים ותרומתה הפוטנציאלית

1) **חשיפה למאגר השירים** - התכנית מיועדת להרחיב את רפרטואר השירים של הלומדים, ולקדם את המיומנויות המוסיקליות שלהם באמצעות פעילויות מתאימות. השירים נבחרו בקפידה תוך קריטריונים ושיקולי דעת למרכיבי הטקסט, הלחן, ביצוע, עיבוד וכד'.

2) **שילוב מדיה בהוראה** - שילוב קטעי וידאו המתארים קשר בין הנראה לנשמע ("ריאליזציה"), המאפשרים למידה אקטיבית ושיתופית של הלומדים תוך כדי משחק והנאה.

מייקל ווב, שחקר את הניתוח המוסיקלי באתרי שיתוף קבצי וידאו (כמו: אתר Youtube), מדגיש את ההתנסות הרב ממדית במוסיקה (Multi Domain Experience), שגורמת לגילוי משמעות של עבודות מוסיקליות, ומהווה מקור לגירוי יצירתיות ואפשרויות אמנותיות שמהם החינוך המוסיקלי יכול להרוויח (Webb, 2007).

- (3) **פיתוח חוץ-מוסיקלי** - תכניות טלוויזיה אלו מאופיינות לרוב גם בפיתוח יכולות כלליות יותר כמו: פיתוח כישורים בינאישיים, הכרת הארץ, פיתוח השפה והאוריינות, רב תרבותיות, הכרת השונה ועוד.
- (4) **רצף בין הדורות** - התכנית מקשרת בין דור ההורים, הגננות והמורים, שגדלו על ברכי השירים הללו, כמתווכים חשובים בתהליך, שנותן הזדמנות גם לדור הצעיר, להכיר וליהנות משירים אלו.

ג. מסקנות והשלכות.

מטרת תוכנית זו, היא לשמר את שירי תכניות הטלוויזיה הקלאסיות של הערוץ הראשון, בעלי תוכן איכותי ומתאים לגיל הרך, ולצקת את התכנים והערכים החשובים הללו לתוך כלים חדשים ובראשם (, אשר הגישה אליו קלה, ידידותית ואפשרית מכל מחשב בעל חיבור לאינטרנט.Youtube אתר בנוסף, התוכנית מתאימה פעילויות מוסיקליות לשירים, ההופכות את הצפייה לאקטיבית ונותנת לילדים אפשרות להנדס ולעצב בעצמם את הנרטיבים המוסיקליים שלהם, ע"פ מחקרה של מרגרט ברט (Barreet, 2003).